

УДК 376-056.2/3 (477)

Інклюзивне навчання в Новій українській школі: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції “Інклюзивне навчання в Новій українській школі” (26 -27 березня 2018 р., м. Тереховля): у 2 ч. / Інститут спеціальної педагогіки НАПН України; упорядн. : Лапін А.В., Сурмай Л.О., Щуцька О.І. – Київ: Інтерсервіс, 2018. – 230 с.

Матеріали конференції присвячені розкриттю сутності інклюзивного навчання, трансформації суспільних поглядів щодо проблемних питань нормативно-правового регулювання, розгляду нових викликів та тенденцій явища з гуманістичних позицій. Доповіді, презентації, майстер-класи учасників конференції можуть бути корисними для різнопрофільних фахівців у сфері освіти різного рівня, науково-педагогічних працівників, а також усіх, хто цікавиться сучасними суспільно-освітніми тенденціями і проблемами запровадження інклюзивного навчання у загальноосвітніх закладах, в першу чергу, з позицій забезпечення рівного доступу до якісної освіти, поєднання досвіду загальноосвітніх і спеціальних закладів, ПМПК, ресурсних центрів, батьків, громадських об'єднань.

Участь у конференції взяли провідні експерти і вчені наукових установ України та Польщі, навчальних закладів, представники зацікавлених державних органів та громадських організацій.

ISBN 978-617-696-722-4

© Інститут спеціальної педагогіки
НАПН України, 2018;
© автори статей, 2018.

ЗМІСТ

ЧАСТИНА ПЕРША.

- Кацан Й. П.**, начальник відділу освіти Тереховлянської РДА. *Про підсумки розвитку дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти у 2016-2017 навчальному році та пріоритетні завдання розвитку освітньої галузі на 2017-2018 навчальний рік*.....9
- Бружина Т. В.**, заступник директора з навчально-виховної роботи Дарахівської ЗОШ І-ІІІ ступенів. *Інклюзивна освіта – рівень свідомості нації* 24
- Вітик М. М.**, асистент вчителя Дарахівської ЗОШ І – ІІІ ступенів. *Практична діяльність асистента вчителя*.....25
- Гоцко Г. І.**, методист відділу дошкільної, початкової, спеціальної та інклюзивної освіти ТОКІППО. *Особливості організації освітнього процесу в умовах реалізації основних засад інклюзивного навчання*.....28
- Жара О. В.**, заступник директора з навчальної роботи Чортківського гуманітарно-педагогічного коледжу імені О. Барвінського. *Готовність випускників Чортківського гуманітарно-педагогічного коледжу імені Олександра Барвінського до роботи в Новій українській школі в умовах реалізації інклюзивної освіти*.....30
- Кавецький В. Є.**, в.о. завідувача кафедри педагогіки і психології та інклюзивної освіти Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти. *Організація психолого-педагогічного супроводу дітей в інклюзивному середовищі*.....32
- Кацан М. Б.**, директор Тереховлянського НРЦ. *Досвід Тереховлянського навчально-реабілітаційного центру у створенні оптимальних умов навчання дитини з особливими освітніми потребами*.....35
- Квітка Н. О.**, старший науковий співробітник відділу інклюзивного навчання Інституту спеціальної педагогіки НАПН України. *Музична терапія у роботі з дітьми в інклюзивному середовищі*.....38
- Ковалінська І. І.**, заступник директора з навчальної роботи Тереховлянського НВК. *Модель інклюзивної освіти в умовах Тереховлянського навчально-виховного комплексу*.....42
- Коваль Л. В.**, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу інклюзивного навчання Інституту спеціальної педагогіки НАПН України. *Організація інклюзивного середовища у закладі освіти*.....46

Кульбіда С. В. , д. п. н., проф., головний науковий співробітник відділу навчання жестової мови Інституту спеціальної педагогіки НАПН України. Засади двомовного навчання — в контексті реалізації положень конвенції про права нечуючих осіб	49
Лазорчик І. Б. , методист з початкової освіти Тербовлянського РМК. <i>Психолого-педагогічні умови підготовки вчителя початкових класів з впровадження інклюзивного навчання в Новій українській школі.....</i>	52
Лапін А. В. , старший науковий співробітник відділу іклюзивного навчання Інституту спеціальної педагогіки НАПН України. <i>Організація соціального життя дитини з особливими освітніми потребами асистентом вчителя.....</i>	56
Логойда М. М. , вчитель історії та правознавства Соснівської ЗОШ І-ІІ ступенів. <i>Славетними стежками Тербовляниці.....</i>	59
Лоза С. І. , директор Тернопільської обласної ПМПК. <i>Психолого-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому середовищі.....</i>	64
Малинович Л. М. , експерт Комісії освіти та науки при ЛОДА. <i>Новітні підходи у забезпеченні комплексним супроводом дітей з порушеннями в розвитку та їхніх родин у процесі деінституалізації.....</i>	68
Маслянка В. С. , директор Дружбівської ЗОБШ І-ІІІ ступенів. <i>Інклюзія. Наші перші кроки.....</i>	72
Михалків М. З. , методист з бібліотечних фондів відділу освіти Тербовлянської РДА. <i>Проектна діяльність бібліотек закладів загальної середньої освіти в системі реформування освітянської галузі.....</i>	75
Недокус Н. Т. , методист з позашкільної, позакласної та виховної роботи Тербовлянського РМК. <i>Про виконання заходів з реалізації національно-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді Тербовляниці.....</i>	79
Сурмай Л. О. , завідувач Тербовлянського районного методичного кабінету. <i>Про теоретичні джерела та практичні орієнтири атестації педагогічних працівників.. ..</i>	87
Трендовацька О. В. , методист-психолог з інклюзивної та корекційної освіти Тербовлянського РМК. <i>Формування толерантного ставлення до дітей з особливими освітніми потребами.....</i>	90

Трофименко Л. І., старший науковий співробітник відділу логопедії Інституту спеціальної педагогіки НАПН України. *Діти з тяжкими мовленнєвими порушеннями в умовах спеціального та інклюзивного навчання.....*91

Шеліга О. П., директор Заздрістської ЗОШ І-ІІ ст. імені Йосифа Сліпого. *Формування молодого покоління та педагогічної еліти на традиційних духовно-моральних цінностях Тербовлянщини.....*95

Шутко Н., голова батьківського комітету, **Варга М.**, голова ради спецшколи-інтернату Хустської спеціальної ЗОШ І-ІІІ ступенів. *Інклюзія для дітей з порушеннями слуху: за чи проти?.....*98

ЧАСТИНА ДРУГА.

Барабаш Я. С., практичний психолог, **Касецька М. В.**, вчитель ЛФК комунального закладу освіти «Багатопрофільний НРЦ «Сузір'я» ДОР, м. Кривий Ріг. *Корекційно-розвиткові заняття з лікувальної фізкультури як засіб зняття емоційної напруги та зменшення рівня ситуативної тривожності у дітей з порушенням слуху та у дітей з тяжкими порушеннями мовлення.....*101

Голочинська І. О., вихователь Тербовлянського НРЦ. *Формування логічного мислення у дітей з особливими потребами за допомогою ейдетики.....*104

Гудзенко Н. Г., заступник директора з навчально-виховної роботи Новоушицької спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату Хмельницької обласної ради. *З досвіду індивідуальної роботи з розвитку слухового сприймання та формування вимови в початкових класах.....*108

Демчук Л. Й., вчитель індивідуальної слухової роботи Тербовлянського НРЦ. *Система та методи навчання дітей із вадами слуху та мовлення на заняттях з розвитку слухо-зоро-тактильного сприймання усного мовлення та формування вимови.....*111

Дудар Н. В., вчитель початкових класів Тербовлянського НРЦ. *Формування та розвиток пізнавальних інтересів в учнів з вадами слуху на уроках з природознавства.....*114

Дудун Г. В., вчитель української мови та літератури Тербовлянського НРЦ. *Формування ключових компетенцій учнів засобами інформаційно-комунікаційних технологій на уроках української мови та літератури.....*117

Заяць Т. М., вчитель-дефектолог Сосницького НРЦ. *Білінгвальний підхід у навчанні учнів з порушеннями слуху.....*123

Іванюк Г. С., вихователь Тереховлянського НРЦ. <i>Виховання маленького патріота на засадах українських народних традицій та звичаїв.....</i>	126
Капелюх Д. Р., заступник директора з виховної роботи Тереховлянського НРЦ. <i>Здоров'язберігаючі технології: сутнісна характеристика.....</i>	128
Катіна Ж. Б., вчитель індивідуальної слухової роботи. <i>Особливості обстеження звуковимови і слуху.....</i>	133
Корольчук-Лях Ю. І., вчитель хімії Тереховлянського НРЦ. <i>Застосування інтерактивних технологій на уроках хімії для дітей з особливими освітніми потребами.....</i>	135
Костів М. В., вчитель початкових класів Тереховлянського НРЦ. <i>Види ігрових ситуацій на уроках математики.....</i>	138
Кравчишин О. Д., вчитель початкових класів Тереховлянського НРЦ. <i>Особливості формування та робота над розвитком писемного мовлення у глухих дітей з інтелектуальними порушеннями.....</i>	140
Кріль О. І., вчитель-дефектолог Тереховлянського НРЦ. <i>Особистісно-зорієнтований підхід з формування мовлення у дошкільників з порушеннями слуху.....</i>	142
Крушельницька Л. М., вчитель початкових класів Тереховлянського НРЦ. <i>Використання логопедичних вправ на заняттях для дітей з тяжкими порушеннями мовлення.....</i>	148
Лац Л. Т., вчитель початкових класів Тереховлянського НРЦ. <i>Важливість взаємозв'язку у роботі вчителів, вихователів та батьків для розвитку мовлення учнів з порушенням слуху.....</i>	153
Лозинська М. М., вчитель початкових класів Тереховлянського НРЦ. <i>Науково-теоретичні аспекти удосконалення мовленнєвого розвитку молодших школярів, формування навичок виразного читання та читацької культури.....</i>	156
Ломакіна О. М., вчитель індивідуальної слухової роботи Тереховлянського НРЦ. <i>Інноваційні засоби розвитку слухового сприймання та формування вимови як одна з ланок адаптації та інтеграції дитини з особливими потребами у суспільство.....</i>	162

Луценко Л. М. , директор, Назаренко В. Г. , заступник директора з навчально-виховної роботи «Багатопрофільного НРЦ «Сузір'я» ДОР, м. Кривий Ріг. <i>Особливості організації та змісту корекційно-розвиткових занять (інваріативна складова навчального плану) в класах для дітей з порушеннями слуху</i>	164
Луцків М. Т. , вчитель початкових класів Тереховлянського НРЦ. <i>З досвіду роботи над проблемою впровадження інноваційних технологій у навчання дітей з вадами слуху у початкових класах</i>	167
Максимів Н. І. , вихователь Тереховлянського НРЦ. <i>Екологічна культура як невід'ємна частина виховання всебічно розвиненої особистості</i>	170
Михалків М. З. , вихователь Тереховлянського НРЦ. <i>Формування особистості школяра на основі морального виховання</i>	175
Мудра О. О. , вихователь Тереховлянського НРЦ. <i>Використання особистісно-орієнтованих методів у навчанні дітей з тяжкими порушеннями мовлення</i>	177
Палій М. М. , вчитель української мови Тереховлянського НРЦ. <i>Використання таблиць-опор на уроках української мови</i>	179
Пердуга Н. Б. , вихователь Тереховлянського НРЦ. <i>Використання гри для всебічного гармонійного розвитку особистості дитини</i>	182
Прохоренко Л. І. , заступник директора з науково-експериментальної роботи Інституту спеціальної педагогіки НАПН України, Бужинецька К. Б. , аспірант Інституту спеціальної педагогіки НАПН України. <i>Психологічні аспекти пізнавальної мотивації дітей з порушеннями когнітивного розвитку</i>	184
П'ятничко С. В. , учитель ритміки «Багатопрофільного навчально-реабілітаційного центру “Сузір'я” ДОР. <i>Організація та зміст індивідуальних та групових корекційно-розвиткових занять з ритміки в класах для дітей з порушеннями слуху</i>	187
Свинарчук С. А. , вчитель-логопед Тереховлянського НРЦ. <i>Розвиток мовлення дітей-дошкільників засобами театралізованої діяльності</i>	192
Сивульська Н. І. , вчитель спеціальних дисциплін з професії «Кравець» Тереховлянського НРЦ. <i>З досвіду використання інтерактивних технологій на уроках спецдисциплін з професії «Кравець»</i>	194

Солонинка Р. Д. , вчитель географії Тереховлянського НРЦ. <i>Активізація пізнавальної діяльності учнів при використанні інноваційних технологій на уроках географії.....</i>	198
Стецула Н. П. , вчитель трудового навчання Тереховлянського НРЦ. <i>Соціалізація дітей з особливими освітніми потребами на уроках трудового навчання.....</i>	202
Федорчук І. Т. , вчитель-дефектолог слухового кабінету Тереховлянського НРЦ. <i>Особливості реабілітації дітей з порушенням слуху та мовлення з використанням сучасних комп'ютерних програм .....</i>	206
Ходинецька М. Й. , вчитель біології Тереховлянського НРЦ. <i>Використання інтерактивних форм і методів роботи на уроках біології.....</i>	208
Чаплюк Ю. І. , вчитель початкових класів Тереховлянського НРЦ. <i>Формування ключових компетентностей учнів з тяжкими порушеннями мовлення на уроках математики .....</i>	211
Чоп'як І. І. , вчитель математики. <i>Організація роботи з національно-патріотичного виховання на уроках математики.....</i>	215
Шмигулець О. М. , соціальний педагог Тереховлянського НРЦ. <i>Формування відповідальності дітей з особливими освітніми потребами.....</i>	219
Щуцька О. І. , заступник директора з навчальної роботи Тереховлянського НРЦ. <i>Принципи діяльності Тереховлянського навчально-реабілітаційного центру.....</i>	223
Щуцький В. П. , вчитель історії та правознавства Тереховлянського НРЦ. <i>Досвід використання інформаційних технологій при опануванні минулого на уроках історії.....</i>	226
Яценко Н. П. , вчитель жестової мови Тереховлянського НРЦ. <i>Конспект проведення уроку жестової мови на тему "Київ" у 8 класі для глухих учнів у навчально-реабілітаційному центрі .....</i>	228

сонця, завжди повертається до людського болю, добра, порядності. І потрійно благославен той, у кого розум проникливий і серце людяне.

Допомагаю дітям переборювати труднощі у навчанні, даю можливість відчувати радість творчої праці, подумати, спираючись на здобуті знання, знайти шлях розв'язання нової задачі. Привчаю розраховувати на свої сили, не схилятися перед невдачами чи труднощами, переборювати їх.

З перших днів навчання у школі привчаю дітей до організованості, порядку, формую уміння запитувати, відповідати, зв'язно висловлюватись, дотримуватися морально-етичних норм у спілкуванні.

Моє завдання не тільки дати дітям суму знань, але й навчитися спілкуватися, вирішувати проблеми, знаходити вихід з нестандартної ситуації.

Вважаю, що вчитель має виховувати у дітей такі риси, які будуть необхідні у майбутньому, а саме: вміння самотійно і критично мислити, бути творчими, вміти окреслювати проблеми і вирішувати їх.

УДК 376-056.2/3:341.231.14(045)

Прохоренко Л. І.,

заступник директора з науково-експериментальної роботи
Інституту спеціальної педагогіки НАПН України,

Бужинецька К. Б.,

аспірант Інституту спеціальної педагогіки НАПН України.

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІЗНАВАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ КОГНІТИВНОГО РОЗВИТКУ

Глобальне удосконалення освітніх процесів, що відбувається сьогодні в Україні зумовлює зміни орієнтації в галузі освіти, філософія яких відповідає гуманістичній спрямованості, ґрунтується на унікальності кожної особистості, і має на меті забезпечення найоптимальнішої адаптації кожного в умовах інтенсивної, незалежної інтелектуальної діяльності. Продуктивність будь-якої діяльності людини залежить від потреб особистості, рівня домагань, від змісту виконуваної діяльності й обумовлюється мотиваційними чинниками, які її спрямовують. Успіх у навчально-пізнавальній діяльності залежить від умінь дитини здійснювати зворотний зв'язок через самоаналіз у процесі засвоєння інформації. Ці уміння нерозривно пов'язані з мотивацією, яка забезпечує успішне вирішення навчально-пізнавальних завдань, сприяє становленню особистості, яка самотійно вдосконалюється і розвивається.

Питання мотивації, її структура, межі функціонування, специфіка, досліджувалися у різних галузях психології – психології особистості, психології регуляції діяльності, саморегуляції, когнітивної психології (О. Асмолов, Д. Леонт'єв, А. Маркова, М. Неймарк, J. Atkinson, С. Hull, Е. Lowell, D. McClelland, Н. Neckhausen та ін.). У працях вітчизняних і зарубіжних вчених-класиків знаходять місце два класи мотивів і потреб: внутрішні (пізнавальні) і зовнішні (соціальні) (С. Рубінштейн, L. Edward, Е. Deci, R. Ryan). За С. Рубінштейном, внутрішні мотиви спонукають бажання дитини до саморозвитку, а зовнішні – до уникнення невдач, отримання похвали або мають

соціальну спрямованість. У дослідженнях інших вчених мотиваційна складова визначена провідним компонентом навчально-пізнавальної діяльності (М. Алексєєва, Б. Баєв, Г. Балл, М. Боришевський, Ю. Гільбух, О. Дусавицький, С. Максименко, В. Моргун, І. Синиця, О. Скрипченко та ін.). Основи мотивації навчання закладаються у дошкільному віці, тому саме цей вік має великі резерви формування пізнавальної мотивації.

Полімотивованість пізнавальної діяльності не виключає наявності одночасно і зовнішньої, і внутрішньої мотивації, які взаємопов'язані між собою. Аналізуючи особливості мотиваційної сфери в навчально-пізнавальній діяльності Л. Божович, М. Неймарк, дійшли висновку, що існує домінуюча система мотивів, де провідні мотиви підпорядковують собі всі інші, чим і визначають ієрархічну побудову мотиваційної сфери. Як свідчить Л. Божович, домінантними можуть бути або внутрішні мотиви, які пов'язані із змістом цієї діяльності, або ж широкі соціальні мотиви, які пов'язані з необхідністю дитини зайняти певну позицію в системі суспільних відносин.

Як зазначає О. Леонтьєв, мотивація має дві основні функції – спонукаючу і смислоутворюючу, тобто з одного боку вона стимулює самостійність, ініціативність і цілеспрямованість в розв'язанні пізнавального завдання, а з іншого, – породжує інтерес до діяльності, задоволення від отриманого результату, здійснення розумових та вольових зусиль.

У своїх дослідженнях Л. Божович, О. Запорожець, Л. Венгер, М. Матюхіна Л. Славина, О. Чувалова стверджують, що мотивація формується на основі базових потреб дитини в пізнанні, спілкуванні, творчій самореалізації, які задовольняються в пізнавальній діяльності. Автори підкреслюють залежність продуктивної навчально-пізнавальної діяльності від рівня розумового розвитку, відношення до навчання і домінуючих мотивів в мотиваційній сфері.

У наукових працях вітчизняних та зарубіжних вчених представлені експериментальні дані щодо особливостей навчально-пізнавальної діяльності дітей з особливими освітніми потребами (Т. Власова, Г. Жаренкова, К. Лебединська, В. Лубовський, О. Лурія, М. Певзнер, Л. Прохоренко, Т. Сак, У. Ульяновка, С. Chandler, J. Connell, R. Ryan та ін.). Дослідники визначають низку чинників, які гальмують становлення продуктивної діяльності, до яких відносять: несформованість пізнавальної мотивації (низький рівень інтересу, пізнавальних мотивів, невміння сформулювати, запланувати і утримати мету, усвідомлено і активно включатися в процес її досягнення), недорозвиток самоконтролю (невміння адекватно планувати, оцінювати та коректувати результати діяльності), нестабільність емоційно-вольової сфери тощо.

Досліджуючи проблему мотиваційного компоненту саморегуляції у дітей з порушеннями інтелектуального розвитку Н. Богдан, Н. Кузьміна, М. Лузік, М. Могильна, Ж. Шиф, вказують на невміння формулювати, уточнювати і конкретизувати цілі діяльності; низький рівень отриманого досвіду і пізнавальних можливостей; відзначають тенденцію відхилення від поставленої задачі з опорою на найближчі мотиви діяльності (мотиви, які пов'язані з даною конкретною ситуацією, або мотиви, які викликані необхідністю так чи інакше виконати вимогу дорослого). Мотиваційні фактори, такі як потреба, пов'язана з

результатом діяльності, наявність вмінь і навичок, необхідних для успішного її виконання, вміння переборювати труднощі на шляху до досягнення мети, а також адекватне оцінювання результатів діяльності, тобто ті утворення, які сприяють формуванню мотиваційного компоненту, не сформовані.

Низький розвиток когнітивних процесів дітей спричиняє несформованість цілепокладання, навчальної мотивації, самоконтролю, самооцінки, що негативно відбивається на навчально-пізнавальній діяльності (Н. Менчинська, Н. Білопольська, І. Кулагіна, Т. Пускаєва). У дітей з когнітивними порушеннями у складі внутрішніх мотивів домінують ігрові та мотиви уникнення невдач, в той час як у їхніх однолітків з нормальним психічним розвитком – пізнавальні мотиви, які пов'язані з прагненням до здійснення інтелектуальної активності та широкі соціальні. Дослідниці стверджують, що мотиваційна сфера цих дітей, втім як і психічна сфера, дисгармонійна з точки зору реального рівня розвитку і потенційних можливостей. Це виявляється і в розбіжності між значущими і реально діючими мотивами. Найбільше ці відмінності спостерігаються на етапі початкового навчання.

Підсумовуючи можна стверджувати, що пізнавальна мотивація характеризується змістовністю, тобто прямо пов'язана зі змістом пізнавальної діяльності, динамічністю – характеризує форму, динаміку вираження домінантних мотивів. Отже, включення дитини у навчально-пізнавальну діяльність передбачає наявність необхідних мотивів, які утворюють «ядро мотивації суб'єкта пізнання». Це «ядро» утворюється домінуючими мотивами, на основі сформованості пізнавальних інтересів. Тобто, мотивація є першим етапом становлення пізнавальної діяльності і, водночас, є джерелом активності дитини, яку визначають мотиваційно-змістові структури пізнання.

Таким чином, подальше дослідження пізнавальної мотивації буде спрямоване на з'ясування особливостей пізнавальних мотивів та сформованості потреби у досягненні старших дошкільників з порушеннями когнітивного розвитку: пізнавальної мотивації на початку роботи (готовність до роботи), мотивації в ході виконання роботи (включеність, підтримка інтересу, уважність тощо), мотивації завершення.

Список використаних джерел:

- Маркова А. К. Формирование мотивации учения : кн. для учителей / А. К. Маркова, Т. А. Матис, А. Б. Орлов. – М.: Просвещение, 1990. – 192 с.
- Прохоренко Л. І. Експериментальна модель формування саморегуляції навчальної діяльності школярів із затримкою психічного розвитку / Л. І. Прохоренко // Вісник Одеського нац. університету. Психологія. - 2017. - Т. 2, Вип. 3 (45). - С. 81-87.
- Сак Т. В. Індивідуалізація навчання учнів з особливими осві. потребами в інклюзивному класі / Т. В. Сак // Особлива дитина: навчання і виховання. – 2014. – № 4. – С 18–23.
- McClelland, David C., The Achievement Motive / D. C. McClelland, J. Atkinson, R. Clarke, E. Lowell. – New York : Appleton-Century-Crofts, 1953.

References

1. Markova A. K. Formirovaniye motivatsyy ucheniya : kn. dlia uchitelei /A.K.Markova, T. A. Matys, A. B. Orlov. – М.: Prosveshchenye, 1990. – 192 s.
2. Prokhorenko L. I. Eksperymentalna model formuvannia samorehuliatzii navchalnoi diialnosti shkoliariv iz zatrymkoiu psikhichnoho rozvytku / L. I. Prokhorenko // Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu. Psykholohiia. - 2017. - Т. 2, Vyp. 3 (45). - S. 81-87.

3. Sak T. V. (2014). Indyvidualizatsiya navchannya uchniv z osoblyvymy osvitnimy potrebamy v inklyuzkhyvnomu klasi. Exceptional child: teaching and upbringing, 4, 18–23 [In Ukrainian]
4. McClelland, David C., The Achievement Motive / D. C. McClelland, J. Atkinson, R. Clarke, E. Lowell. – New York : Appleton-Century-Crofts, 1953.

УДК 376-056.36-053.4 (045)

П'ятничко С. В.,
учитель ритміки багатопрофільного
навчально-реабілітаційного центру «Сузір'я» ДОР.

**ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЗМІСТ
ІНДИВІДУАЛЬНИХ ТА ГРУПОВИХ
КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВИХ ЗАНЯТЬ
З РИТМІКИ В КЛАСАХ ДЛЯ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ**

У 2018 році нами розроблені Методичні рекомендації щодо організації та змісту індивідуальних, групових корекційно-розвиткових занять з ритміки в класах для дітей з порушеннями слуху. Хочемо зупинитися на деяких ключових аспектах цієї тематики.

Проблема набула актуальності у зв'язку з тим, що предмет «Ритміка» перенесено в корекційно-розвитковий блок Типових навчальних планів, спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, внаслідок чого організація занять набула дещо іншого характеру. Тобто, потрібно було переосмислити зміст корекційних занять та організувати їх проведення у відповідності до вимог Державних санітарних правил «Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку та НРЦ», затверджених наказом МОЗ України від 20.03.2013 р. № 144).

Основна ідея проблеми, її інноваційна значущість полягає в тому, що заняття з ритміки будуються виключно у груповій та (або) індивідуальній формі на основі диференційованого підходу. На жаль, якихось теоретичних чи практичних рекомендацій як організувати і проводити корекційно-розвиткові заняття з ритміки в нових умовах вкрай недостатньо.

Значимість музично-ритмічних занять є очевидною, оскільки вони є частиною освітньо-корекційного процесу в спеціальних закладах для дітей з порушеннями слуху, а мета спрямована на подолання порушень в розвитку дітей та корекції рухової сфери в поєднанні зі словом та музикою;

Загальновідомо, що одним із важливих методів корекційної роботи на заняттях з ритміки є *фонетична ритміка*, про яку, на жаль, в новій «Навчальній програмі “Ритміка” (підготовчий, 1-4 класи) спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з порушеннями слуху» навіть не згадується. Тому цьому питанню в розробці відведено особливе місце, приділено увагу такому спеціальному виду роботи як мелодекламування.